

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА РИНКУ¹

Існує багато підходів до класифікації інновацій, які мають визначне місце в процесі управління інноваційною діяльністю на підприємстві.

Однією із класифікаційних ознак інновацій є виділення їх за предметним змістом (або за сферою застосування), тому вважаємо за доцільне узагальнити наступні види інновацій.

Продуктові – створення нових товарів, що використовуються у сфері виробництва (засоби виробництва) чи у сфері споживання (предмети споживання).

Технологічні – нові технології виробництва традиційних, удосконалених чи принципово нових продуктів, упровадження інформаційних систем, нових джерел енергії. Технологічні нововведення – це зміни перш за все в засобах і методах організації виробництва.

Організаційно-управлінські – нові методи й форми організації всіх видів діяльності підприємства: нові методи управління персоналом, системи стратегічного планування, прогнозування, моделювання процесів виробництва, постачання, збуту, нові організаційні структури.

Ресурсні – використання поліпшених або принципово нових матеріальних ресурсів та сировини.

Ринкові – проникнення на нові ринки чи створення нових ринків.

Найбільш значний вплив на інші види інновацій, на нашу думку, мають технологічні, вони є елементом, який пов'язує між собою інші види інновацій. Дійсно, нова прогресивна технологія виробництва дозволяє створити новий продукт або удосконалити існуючий при застосуванні достатньої науково-технічної бази, нових матеріальних ресурсів, що є неможливим при використанні старої (традиційної) технології. Технологічні інновації впливають і на організаційно-управлінські: організаційна структура стає більш гнучкою, стиль керівництва – демократичним, використовуються нові методи управління підприємством, можливий новий підбір кадрів готових до інновацій, і взагалі враховуються інтереси всіх учасників інноваційного процесу з можливістю коригування запланованих рішень. Вплив технологічних інновацій на ресурсні обумовлений тим, що у будь-якому разі нова технологія виробництва ґрунтується на використанні нових ресурсів чи значно удосконалених аналогів, або ж спрямована на більш ефективний видобуток старих ресурсів чи на видобуток принципово нових, тих, що не підлягали видобутку за відсутності технічної можливості. Підприємство, яке впроваджує технологічні інновації, орієнтується на нові ринки збуту, виходить за межі національного рівня на міжнародний.

Дійсно, технологічна інновація поліпшує якість продукту, створює його нову модифікацію. Вона може бути орієнтована на підвищення продуктивності виробництва. Це досягається завдяки нарощуванню обсягів (за таких самих або трохи збільшених витрат) випуску традиційного за якістю продукту. Технологічна інновація також може мати на меті різке зниження собівартості продукту, що уможливує зниження ціни товару і здобуття переваг у конкурентній боротьбі. В обох випадках технологічна інновація сприяє збільшенню обсягів продажу вже відомого продукту або створенню нових продуктів.

Раніше технологічні інновації відносилися до поліпшувачих, займаючи другорядну роль, оскільки на ринку важлива новизна споживчих властивостей продукції (продуктові інновації). Але ми вважаємо, що роль технологічних інновацій є випереджаючою, оскільки нова технологія потребує перегляду всіх складових процесу впровадження інновацій на підприємстві.

Поширення інновацій багато в чому визначає формування стратегії підприємства. Швидкість поширення інновацій залежить від ефективності технологічної інновації. Роль технологічної інновації в розвитку підприємства визначається місією і основними цілями організації, формуючи при цьому стратегію підприємства.

Нову або вдосконалену технологію можна створити власними зусиллями або придбати на ринку. Ринок технологій є дуже специфічним, з властивими тільки йому характерними ознаками. Однак, у машинобудівельних галузях технології мають вторинний попит, поступаючись місцем готовим виробам.

Створення та освоєння нових технологій допомагає скоротити час розроблення та впровадження у виробництво нових продуктів, що, в свою чергу, дає змогу швидше реагувати на потреби кожного потенційного клієнта. Інноваційні технології сприяють заощадженню робочої сили, підвищенню технологічної гнучкості виробництва, подоланню дефіциту робочої сили зі спеціальною освітою, і взагалі, поліпшенню умов праці.

Зрозуміло, що технологічні інновації потребують витрат матеріальних, організаційних та інвестиційних ресурсів. Тому питання щодо розроблення власних технологій або їх закупівлі на ринку (трансферу) кожний виробник розв'язує самостійно залежно від рівня складності, сфери застосування та динаміки розвитку окремих видів технологій.

Більша частина нових технологій розробляється в індустріально розвинутих країнах. Разом з позитивними факторами (наявність інвестицій та високого технологічного потенціалу) спостерігається також негативний вплив цих факторів. Дуже часто здійснюється додаткове вкладення інвестицій в удосконалення існуючих технологій, які містять більший потенціал у своєму використанні.

¹ Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих як Грант Президента України для молодих учених на виконання науково-дослідної роботи "Формування механізму управління потенціалом інноваційного розвитку промислових підприємств в контексті концепції стійкого розвитку"